

PERISKOP

FORUM FOR KUNSTHISTORISK DEBAT

Periskop: Forum for kunsthistorisk debat

Nr. 32, 2024

“Føroysk listasøga í dag”

Heiti: “At mana fram: Hansina Iversen og Julie Sass”

Høvundur/høvundar: Anna Vestergaard Jørgensen

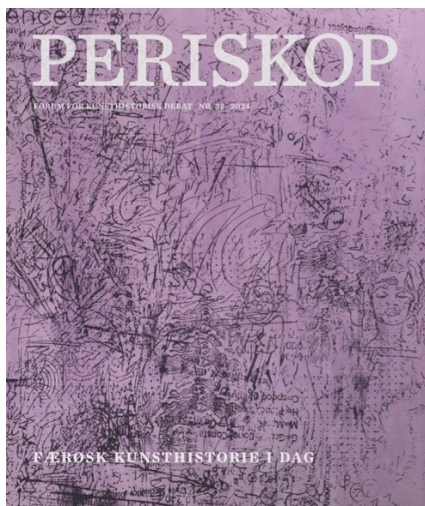
Blaðsíðutal: 90-102

Heiti: “Verk og verkætlanir ið Hansina Iversen og Julie Sass hava kuraterað”

Blaðsíðutal: 103-109

Dagfesting: 31.10.2024

DOI: 10.7146/periskop.v2024i32.150465

At mana fram

Hansina Iversen og Julie Sass

Í Den Danske Ordbog stendur um *fremkaldelse*: “1. det at fremkalde en film; 2. det ved (taktfast) klappen og evt. hujen at få én eller flere optrædende til igen at vise sig foran publikum og lade sig hylde efter en forestilling eller koncert; 3. det at få noget til at opstå.”

Sum ein partur av evnisblaðnum “Føroysk listasøga í dag” hava vit biðið føroysku Hansinu Iversen (f. 1966) og donsku Julie Sass (f. 1971) at velja hvør sær eitt brot úr arbeiðinum hjá hvørjari aðrari. Tey seinastu 10 árin hava teirra praksisir upp á ymiskar mátar umskarast í framsýningarvirkseminum, sum hevur manað fram listalig tilknýti til listaligar verkætlanir hjá øðrum og hvørjari aðrari. Hóast Julie Sass og Hansina Iversen fyrst og fremst eru listakvinnur við stöðufesti í abstraktari máling, so hugsavnar hesin lítli teksturin seg um tær báðar listakvinnurnar sum luttakarar og stigtakarar til kuratoriskar verkætlanir. Tí hvussu ávirka framsýningar tær listasøgurnar, sum verða skrivaðar – og viðkomandi, sum verður sýndur fram, og hvørjar eru fortreytirnar? Hvussu kann kuratering við øðrum orðum mana eitthvørt fram?

Abstraktiónir

Í litografiinum hjá Hansinu Iversen *Sepia* (2017) er ein svartur prentlitur málaður beint á litografiska steinin. Ovast á myndini kann mann týðiliga fylgja penslastrokinum; eina, tvær, tríggjar, fyra ferðir broytir strokið rætning, áðrenn tað hvørvur úr pappírinum. Tað, sum er eftir av litflatuni á myndini, er meira kámt, og tann svartu liturin uppløyst til gráar nuansur, sum draga litin fram sum vætu. Tann litografiska tilgongdin er í sær sjálvari ein myndaframkallan: tá prentpressan trýstir pappírið móti litografiska steininum, verður arbeiðstilgongdin týdd til eitt endaligt verk. Í *Uttan heiti 18/30* er tilgongdin enn týðilig, hon er verkið, hon er soleiðis í grundini abstrakt, men eisini ótrúliga ítøkilig sum tilfar, rørsla, nærvera.

Í 2018 var verkið við á framsýningini *En kort historie om abstraktion* (á Rønnebæksholm), sum Julie Sass kurateraði og soleiðis gav eitt boð um eina listasøgu hjá abstraktiónini. Undir liðini á verkinum hekk eitt koparprent eftir Sass sjálva og trý verk eftir Henri Michaux (1899-1984) við kalligrafiskum íblástri. Ímeðan pappírsvorkini hingu har lið um lið, endurspegladu tey rannsakanina hjá hvørjum øðrum av teimum skørpu strokunum í upploysn – og øvugt. Verkini manaðu við øðrum orðum estetiskar og formalistiskar komponentar sínámillum fram. ”Tað er ikki vist, at listafólkini hava sæð verkini hjá hvørjum øðrum, men dømini vísa, at listaligu royndirnar umskarast í ein ávísan mun tvørtur um tíð og stað,” sum Sass (2018, 36) hevur lýst mætið millum Michaux og Iversen á vegginum á Rønnebæksholm.

Eisini hjá Hansinu Iversen finnur mann eina listaliga, kuratoriska praksis, har alt framsýningarhølið verður tikið við sum ein heildarpallseting. Í *Speaking in Tongues* (í Møstings Hus, 2020), sum varð gjørd í samstarvi við Jóhan Martin Christiansen (f. 1987), lýstu installatiónsverkini hjá Christiansen á abstraktu málningarnar hjá Iversen, sum skapti eina litintensa bakgrund, tá mann upplivdi installatiónirnar (Christiansen og Iversen 2020). Framsýningin dró træðrir aftur til eina eldri framsýningarverkætlan hjá Christiansen og Iversen: *Lonely Hearts* í Listahøllini í 2018. Her fevndi málningapraksisin hjá Hansinu Iversen meira um tey ráu høluni í skipasmiðjuni enn øvugt. Sum Mariann Enge (2028) skrivaði um framsýningina, ”/.../ flytir Hansina Iversen málningin út úr løriftsformatinum og í ein veggjamálning, sum tekur alt rúmið – alt rúmið *er* soleiðis verkið.”

Seinni í 2021 kurateraði Hansina Iversen Ólavsøkuframsýningina á Listasavni Føroya. Framsýningin, sum Listafelag Føroya hevur staðið fyri síðan 1948, er afturvendandi hvørt ár. Til framsýningina í 2021 hevði Hansina kuraterað eina framsýning-í-eini-framsýning við heitinum *Grøn eru grá hús*. Hon tók støði í einum málningi eftir Ingálv av Reyni (1920-2005), og fagnaði, at listamaðurin hevði fyllt 100 ár. Haraftrat vóru Julie Sass, Jóhan Martin og Randi Samsonsen (f. 1977) boðin at hava verk við, sum hingu lið um lið við verkið hjá Ingálvi av Reyni. Upp á sín máta var henda framsýningin eisini ein søga um abstraktión, men við abstraktu kompositiónunum hjá Ingálvi av Reyni sum snúningsdepli og ikki við støði í praksisini hjá Julie Sass (sum á Rønnebæksholm). Hetta var sjálvandi ein *onnur* søga um abstraktión.

Aðrar listasøgur

Ein vælkend tropa í listasøguni er, at føroysk list er serliga knýtt at náttúruni. Til dømis skrivar Lisbeth Bonde (2014, 36), at ”Í verkunum hjá Hansinu Iversen er eitt serligt ljósspæl ella onkur atmosferisk hugløg, sum eg haldi uppá, eru knýtt

at teirri føroysku náttúruni.” Og á Listasavni Føroya verður lýst, at ”Føroysk listafólk hava eina sterka siðvenju at mála abstrakt og ekspressiv landsløg”, og at m. a. málningarnir hjá Hansinu Iversen kunnu ”/.../ minna um organiskar formar úr náttúruni.”¹ Sjálf greiðir Hansina Iversen frá (endurgivin í Sass 2016, 6), at tað akkurát *ikki* er tann føroyska náttúran, sum er loppjølín til hennara verk:

Náttúran ávirkar og fevnir um alt her í Føroyum, men tað er ikki tað, sum hugtekur meg. Eg fái ongan íblástur frá náttúruni. Eg eri hugtikin av einum øðrum mæti. Tað eru fleiri, sum fyrihalda seg til alt tað bláa har úti, og tað havi eg alla virðing fyri, men í mínum málningum er tað okkurt heilt annað, ein onnur litskala simpulthen, sum er spennandi fyri meg.

Sjálvt um verkini hjá Hansinu Iversen ofta verða lýst í einum samteksti við føroyskari listasøgu, sum hevur fingið álagt eitt serligt tilknýti til náttúruna, so ber tað also *eisini* til at síggja hennara oevvri í øðrum listaligum ættum. Framsýningarverkætlanir sum *En kort historie om abstraktion*, *Lonely Hearts*, *Speaking in Tongues* og *Grøn eru grá hús* veita við øðrum orðum alternativar mátar at mæta framsýndum verkum, har tey kvetta við tjóðskaparligar karmar (ella har tey ongan áhuga hava fyri tí).

Sambond

Tað, at kuratering snýr seg um tað, sum hendir millum teir framsýndu lutirnar, er væl lýst í bókmentum, “To consider the inbetweenness of things is thus to normalize an understanding of the material world as being constituted by movement and mediation”, sum Paul Basu (2017, 2) skrivur. At skoða heimin gjøgnum tað, sum er ímillum, merkir við øðrum orðum at varnast rørsur og broytandi merkingar í og millum lutir. Men framsýningar greina seg eisini og fáa eina merking uttan fyri framsýningarhølið, tá framsýningin er latin aftur. Framsýningin *Grafiske forbindelser* (2014) er eitt gott dømi um, hvussu framsýningar vaksa. Framsýningin varð til, tí Jonas Hvid Søndergaard tók stig til hana, og Kinna Poulsen kurateraði í samstarvi við grafiska verkstaðin Steinprent í Tórshavn, og framsýningin varð sýnd fram á Listasavninum Vendsyssel, Kastrupgårdsamlingen og í Norðurlandahúsinum í Føroyum!. Her vóru verk við eftir tey nógvu dansku listafólkini, sum høvdu arbeitt við Steinprent, m.a. Julie Sass. Hansina Iversen luttók í roynd og veru ikki í sjálvari framsýningini, men hon og Julie Sass greiða frá, at tað var í samband við ta framsýningina – sum soleiðis bæði skapti estetisk og millummenniskjaslig sambond – at tær fyrstu ferð hittu hvørja aðra.² Í setanarrøðuni til framsýningina vísir Kinna Poulsen (2015),

hvussu ætlanin við framsýningini var at granska litografi sum miðil, men at tey týðandi ”sambondini” í framýningini vóru í grundini tey millummenniskjasligu: Møtið við nýggj menniskju, praksisir og verk hevði við sær nýggj sambond fyrri tey ferðandi listafólkini og tey búsettu í Føroyum – aftrat nýggjum samstarvi.

Á eini framsýningarplakat til framsýningina *Black Fog Rising* (Steinprent, 2019) hevur Julie Sass lýst tey sambondini, sum ein framsýning fevnr um. Hon er ikki sjálv til staðar á plakatini, men hennara verk verða sýnd fram í eini røð av fólkkum, sum eru knýtt at framsýningini, beinleiðis og óbeinleiðis. Ytst til vinstru heldur Hansina Iversen í einum verki, undir liðini á henni er Jan Andersson úr Steinprent. Í miðjuni er Kinna Poulsen, sum akkurat kurateraði sambandið, hon er í einum svørtum frakka og heldur einum bandi uppi. Á plakatini verða netverkini lýst, sum eru neyðug í eini framsýning. Hetta í sær sjálvum manir tað fram, sum vanliga er ósjónligt í einum framsýningarhøli.

Føroyskað hevur Beinir Bergsson

VIÐMERKINGAR

- 1 Form og farver, udstillingstekst, Tórshavn: Listasavn Føroya, u.d. (vitjað mars 2023).
- 2 Samrøða við Hansina Iversen og Julie Sass 26/2 2024.

BÓKMENTALISTI

- Basu, Paul. 2017. “The Inbetweenness of Things”. Í *The Inbetweenness of Things. Materializing Mediation and Movement between Worlds*, Paul Basu ritstjórnaði. London: Bloomsbury Academic
- Bonde, Lisbeth. 2014. ”Hansina Iversen – en visuel opdagelsesrejsende”. *Hansina Iversen: ”Anything is a Mirror”* (framsýningarskrá), 29-46. Tórshavn: Listasavn Føroya
- Christiansen, Jóhan Martin og Hansina Iversen. 2020. “If we speak in tongues, will anyone understand?”. Interview af Theodor Eli Dam Olsen. Online: <https://www.idoart.dk/blog/if-we-speak-in-tongues-will-anyone-understand> (seinast vitjað 2. mars 2024)
- Enge, Mariann. 2018. “Når livet gir deg citroner”. Online: <https://kunstkritikk.no/nar-livet-gir-deg-sitroner/> (seinast vitjað 6. mars 2024)
- Sass, Julie. 2016. “Works that work”. *Dissonant Thought: Hansina Iversen* (framsýningarskrá), 6-7. København: Nordatlantens Brygge
- Sass, Julie. 2018. “En spiral af muligheder – om abstraktionens uendelighed”. Samrøða gjørd av Rebecca Vestervang Chong. *En kort historie om abstraktion* (framsýningarskrá), 31-40. Næstved: Rønnebæksholm

^ Hansina Iversen: *Sepia*, 2017. Steinprent gjørt í Steinprent. © Hansina Iversen.

7 Julie Sass: *Uttan heiti*, 2023 (Útgivið í samstarvi við Steinprent til framsýningina *Vandretilstande*). Heliografi, steinprent á 300g grátt, sýrufritt, italienskt pappír, ca. 76x56 cm. © Julie Sass.

> Julie Sass í Steinprenti, Tórshavn, 2023. © Steinprent/Sass.

Til næstu síðurnar hava Hansina Iversen og Julie Sass valt eitt úrval av verkum og verkætlanum, sum tær meta vera serliga áhugaverd, hjá hvør aðrari, og har skyldskapurin millum teirra listafatanir kemur til sjóndar.

Julie Sass: Plakat til fram-sýningina *Black Fog Rising*, Steinprent, Tórshavn, 2019. Jan Andersson, Hansina Iversen, Eyvind Akkraberg Hansen, Kinna Poulsen, Mathilde Rude, Randi Samsonsen, Louise Aakerman Nielsen, Frida Mattras Brekku, Dagmar Malena Winter. Foto: Bardur Eklund.

Ein stutt søga um abstraktión (framsýningarmynd), kuraterað av Julie Sass, Rønnebæksholm, Næstved, 2018. Frá vinstru til høgru: Julie Sass, *Uden titel* (efterbillede, mørk), 2018; Julie Sass, *Uden titel* (tredeling, sprækker), 2018; Sonja Ferlov Mancoba, *Masken*, 1977; Julie Sass, *Uden titel* (S.J. Tribute, brun), 2018. Foto: David Stjernholm

Hansina Iversen: Listprýðing av
Løgtinginum, 2006. Silkiprent á
glas og útskorið bullseye glas. ©
Hansina Iversen. Foto: Torben
Eskerod

Hansina Iversen og Jóhan
Martin Christiansen: *Speaking
in Tongues* (framsýningarmynd),
Møstings Hus, 2020. © Hansina
Iversen og Jóhan Martin Christi-
ansen. Foto: Torben Eskerod

Grøn eru grá hús (framsýning-armynd), kuraterað av Hansinu Iversen, Listasavn Føroya, Tórshavn, 2021. Frá vinstru til høgru: Julie Sass: *Modelleret maleri*, 2021 (160x140 cm); Ingálvur av Reyni: *Kurpali (Lille værelse)*, 1961 (100x140 cm).
Foto: Julie Sass

Julie Sass: *Collage Painting*, 2021. Akryl og litevni á bummullslørifit, 160x140 cm. © Julie Sass. Foto: Erling Lykke Jeppesen

Hansina Iversen: *Purple Rain*, 2023. Olja og airbrush á lørift, 160x150 cm. © Hansina Iversen. Foto: Finnur Justinussen.